

Peygamberlerin ismet sıfatı

Ağrı'dan Ali Polat: "Peygamberlerin ismet sıfatının sınırı nereye kadardır? Bilmeyerek, kastî olmayan hatâlarına günah denilir mi?"

Peygamberler Allah'ın kelâmını, vahyini, mesajlarını, emirlerini ve yasaklarını insanlara eksiksiz ulaştırmış olan ve tebliğ vazîfelerini hakkıyla yapmış olan Allah elçileridirler. Bizim şartlarımızda yaşarlar; yerler, içerler, konuşurlar, uyurlar, yorulurlar, dinlenirler, yaralanırlar, aç kalırlar, susuzluk çekerler, soğuktan ve sıcaktan müteessir olurlar...

Ancak onlar Allah tarafından seçilmiş ve seçkin kılınmış olmaları itibâri ile sâir insanlara göre üstün sıfatlara sahiptirler. Bu üstün sıfatların en belirgin olanları şunlardır:

1-Emânet: Peygamberler emîn ve güvenilir kimselerdir. Peygamberlerin güvenilir oldukları, kendi kavimlerinin inansın-inanmasın tüm fertlerince de tasdik edilmiştir.

2-Fetânet: Peygamberler akıllı ve yüksek zekâ sahibi kimselerdir.

3-Sıdk: Peygamberler doğrulukta istikâmet üzere dirler, aslâ yalan söylemezler.

4-İsmet: Peygamberler günah işlemekten mâsumdurlar, küçük-büyük, günah, küfür ve çirkin hallerden uzaktırlar.¹

5-Tebliğ: Peygamberler Allah'ın vahyine mazhar olmuşlar ve bu İlâhî vahyi insanlara eksiksiz tebliğ etmişlerdir. Vazifeleri esnasında ihtiyaç hâsıl oldukça, kavimlerinin anlayışlarına, kültür yapılarına ve seviyelerine uygun olarak mu'cize göstermişlerdir. Zor günlerde vazifelerinde sebatkâr olacaklarına dâir Cenâb-ı Hakka söz vermişlerdir.²

Allah'a kulluk makâmı nasıl insanlığın hem en şerefli makâmı, hem en önemli hedefi ise; peygamberlerin de öyledir. Peygamberler insandırlar. Davranışları davranışlarımıza benzer. Peygamberlerin bu şerefli makamda ve bu davranışlar içerisinde "örnek ve model kul olma" gibi bir sorumlulukları da vardır. Görevlerinin zorluğu buradan kaynaklanıyor. İmtihana tâbîdirler. Her an hatâ yapabilme riskini onlar da taşırlar. Fakat örnek kişiliklerini zedeleyecek şekilde günah işlemekten ve tebliğe dönük hatâ yapmaktan korunmuşlardır.

Hal böyle olunca; onların insan olduklarından ve davranışları davranışlarımıza benzediğinden hareketle, onları sıradan birer insan saymak ve saygıda kusur etmek hiçbir şekilde câiz olmadığı gibi; vahye ve İlâhî teveccüh ve muhafazaya mazhar olduklarından hareketle onların her hareketlerini beşer üstü görmek de câiz değildir. Üstad Bedüzzaman'ın (ra) beyanıyla hem beşerdirler; beşeriyet îtibariyle beşer gibi muâmele ederler; hem resûldürler, risâlet îtibariyle Cenâb-ı Hak'ın tercümânıdır, elçisidirler, vahye mazhardır, risâletleri vahye dayanır.³

Açık ve gizli günah işlemekten mâsûm olan peygamberlerin, insanlık gereği “sürçme, sehiv ve zelle” tabir edilen küçük hatâlarının vâki olduğunu Kur'ân'dan öğreniyoruz. Hazret-i Âdem (as) şeytan tarafından yanıltıldı ve Cennet'te yasak ağaçtan yedi;⁴ Hazret-i Yûnus (as), kavmine kızarak çekip gitti;⁵ Hazret-i Mûsâ (as) Mısır'da yanlışlıkla bir Kıptî'nin ölümüne sebep oldu, sonra “Bu şeytan amelidir” dedi, pişman oldu ve Allah'tan mağfiret istedi.⁶ Kur'ân Peygamber Efendimiz (asm) hakkında da; “Allah, böylece senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar”⁷ buyurarak, Hazret-i Peygamber'in (asm) farkında olmayarak yaptığı sehivlerden dolayı bağışlanmış olduğunu beyan eder. Peygamberler bilmeyerek ellerinden çıkan sehiv ve küçük hatâlardan dolayı da, Cenâb-ı Hak tarafından ânında uyarılmışlar ve hatâları düzeltilmiştir.

Ancak peygamberlerin küçük sehivlerinin, tamamıyla kendileri ile Rab'leri arasında vâki olduğu; tebliğ ettikleri dîn, ilâhî vahiy ve mesajlarla ilgili ne haberlerinde, ne sözlerinde, ne fiillerinde ve ne de hallerinde küçük de olsa hiçbir hatânın ve sehvin aslâ vâki olmadığı, aslâ unutulmamalıdır.

Bize düşen, peygamberleri hatâsız görmektir ve kusursuz kabul etmektir. Çünkü bizi ilgilendiren tarafta en küçük bir sehvin izine bile rastlanmaz. Onların her tavırları ve davranışları bizim yaşadığımız dînin önemli bir kaynağını teşkil eder. Meselâ Peygamber Efendimizin (asm) sevinçli haldeki sözleri de, öfkeli haldeki sözleri de, üzüntülü haldeki sözleri de bizim için dînin vazgeçilmez bir kaynağıdır ve tüm bu haller vahyin kuşattığı alandan aslâ ayrı değildir! Bunu Kur'ân şöyle bildirir: “O hevâsından konuşmaz; O ancak kendisine vahyedilen vahiyle konuşur.”⁸

Dolayısıyla, peygamberlerin hatâ yapıp yapmadıkları aslında bizi direkt olarak ilgilendiren bir konu da değildir. Onların Allah elçisi oldukları ve her sözlerinin vahiy eseri olduğunu bilmek zâten kâmil bir îmanın da gereğidir ve bu îman bizim için yeterlidir.

Peygamberlerin küçük sehivlerini de “mutlak rehber” olmalarına bağlamak daha doğru olur. Bizler ibâdeti, itaati, duâyı, namazı, niyâzı peygamber eliyle öğrendiğimiz

gibi; günah işlediğimizde tevbe etmemiz gerektiğini de, hatâ yaptığımızda hatâmızı itiraf edip dönmenin erdem ve fazîlet olduğunu da, tevbe etmenin âdâbını da, gûnahtan pişman olup Allah'a dönmenin zevk ve lezzetini de peygamberlerden öğrenmeye muhtâç ve mecbûruz. Önümüzde canlı örnekler olmalı ki, kendimize tam rehber alabilelim. Yoksa Cenâb-ı Hak, hiç günahsız ve sıfır hatâsız melek de gönderebilirdi. Ama doğrudan melekten dinlediğimiz bilgiler bizim için gerçekçi ve uygulanır olmaktan uzak olurdu. Siz, balığın karnından kurtulmuş bir melek düşünün ki, kurtuluşu ve duâsı bizim için örnek olsun; mümkün mü? Ama kurtulan da bizim cinsimizden bir insan olduğunda, Üstad Saîd Nursî Hazretlerinin (ra) ifâdesiyle, hevâ-i nefsimizin de bizim için bir balık mâhiyetinde olduğunu, ebedî hayatımızı sıkıp mahvetmeye çalıştığını düşünebilir; buradan, onun balığından bin derece muzır bir balık içinde bulunduğumuza geçer ve nefsimiz idâresi altında bulunan Yaratıcımıza bir kul olarak sığınabiliriz.⁹

Netîce olarak; Hazret-i Âdem'in (as) tevbesi ve affı, Hazret-i Yûnus'un (as) balığın karnındaki tevbe ve duâsının makbûliyeti ve Hazret-i Mûsâ'nın (as) bağışlanma talebine mağfiretle cevap verilmiş olması¹⁰, bize, tevbe kapısının ne denli açık bulunduğunu ve bir kul olarak hatâlarımızı itiraf edip Allah'ın dergâhına sığınmamızın ne ölçüde ehemmiyetli olduğunu anlatmaya yetecek mesajlar taşır.

Dipnotlar:

- 1- Ebû Hanîfe, Fıkhu'l-Ekber, s. 68;
- 2- Âl-i İmrân, 3/81;
- 3- Mektûbât, s. 94;
- 4- A'râf Sûresi, 7/20,21,22;
- 5- Enbiyâ Sûresi, 21/87;
- 6- Kasas Sûresi, 28/15;
- 7- Fetih Sûresi,48/2;
- 8- Necm Sûresi, 53/3,4;
- 9- Lem'alar, s. 12;
- 10- Kasas Sûresi, 28/16